

Kuopion kaupunki
Kaupunkiympäristön palvelualue
Kunnallistekninen suunnittelu
PL 1097 (Suokatu 42)
70111 Kuopio

Yhteysviranomaisen lausunto Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Kuopion kaupunki on 23.3.2017 toimittanut Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, YVA-laki) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Arviointiohjelma koskee Heinjoen alueelle suunniteltua ylijäämämaiden läjitysaluetta.

Valtioneuvoston ympäristövaikutusten arviointimenettelystä antaman asetuksen (713/2006, YVA-asetus) 6 §:n hankeluettelon kohdan 11 d mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan muiden kuin a tai c alakohdissa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Hankkeen nimi

Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalue, Kuopio.

Hankkeesta vastaava

Kuopion kaupunki, kaupunkiympäristön palvelualue. Yhteyshenkilö:
Juha Karppinen, puh. 044 718 5070, juha.karppinen(at)kuopio.fi.

YVA-konsultti

Sweco Ympäristö Oy. Yhteyshenkilö: Patrick Hublin, puh. 040 487 9510,
patrick.hublin(at)sweco.fi.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio.
Yhteyshenkilö: Olli Hirsimäki, sähköposti olli.hirsimaki(at)ely-keskus.fi,
puh. 0295 016 554.

Hankkeen tarkoitus, sijainti ja tutkittavat toteutusvaihtoehdot

Kuopion kaupunki suunnittelee uutta ylijäämämaiden läjitysalueutta Hiltulanlahteen Heinjoelle. Hankealue sijoittuu kaupungin omistamalle maalle rautatien ja entisen viitostien väliselle alueelle moottoriradan ja ampumaradan eteläpuolelle. Läjityshankealueen pinta-ala on noin 63 hehtaaria. Alueella ei käsitellä maa-aineksia, vaan kyseessä on niiden loppusijoituspaikka. Alueelle tullaan sijoittamaan puhtaita pintamaita, liejuja, ym. rakentamiseen kelpaamatonta maa-ainesta. Alueelle voidaan sijoittaa myös maa-aineksia, joiden haitta-aineiden pitoisuudet alittavat valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaiset alemmat ohjearvot. YVA-menettelyssä selvitettävät ja arvioitavat hankevaihtoehdot ovat:

VEO: uutta läjitysalueutta ei toteuteta Heinjoella

VE1: uuden alueen läjitysmäärä on 2,5-3 milj. m³ ja käyttöaika n. 10 vuotta

VE2: uuden alueen läjitysmäärä on 5-6 milj. m³ ja käyttöaika n. 20 vuotta

YVA-menettelyn kuvaus ja hankkeen vaatimat lupa- ja hyväksymispäätökset

YVA-menettelyn kulku

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä on uudistunut ja uusi YVA-laki (252/2017) on astunut voimaan 16.5.2017 alkaen. Lain siirtymäsäännöksissä todetaan, että lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä sovelletaan hankkeeseen tai hankkeen muutokseen, jonka ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla. Näin ollen tässä hankkeessa sovelletaan vanhaa YVA-lakia ja -asetusta.

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin ja YVA-asetukseen.

YVA-lain 1 §:n mukaan arviointimenettelyn tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tämän lisäksi arviointimenettelyä voidaan YVA-lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti soveltaa yksittäistapauksissa myös muihin kuin asetuksessa mainittuihin hankkeisiin.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan ja osallistuminen järjestämään. Yhteysviranomaisen tiedottaa menettelyn

vireilletulosta, asettaa ohjelman nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen.

Nähtävilläolon päätyttyä yhteysviranomaisen antaa ohjelmasta oman lausuntonsa. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle ja liittää mukaan myös kaikki muut ohjelmasta saamansa lausunnot ja mielipiteet.

Ohjelmavaiheen jälkeen hankkeesta vastaava arvioi hankkeensa ympäristövaikutukset. Arvioinnin pohjana käytetään arviointiohjelmaa sekä yhteysviranomaisen siitä antamaa lausuntoa. Arvioinnin tulokset hankkeesta vastaava kokoaa ympäristövaikutusten arviointiselostukseksi, joka toimitetaan yhteysviranomaiselle.

Yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiselostuksen valmistumisesta, asettaa sen nähtäville ja varaa mahdollisuuden mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen. Nähtävilläolovaiheen päätyttyä yhteysviranomaisen antaa oman lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa arviointiselostusta koskevan lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

YVA-menettelyssä ei myönnetä lupaa hankkeen toteuttamiselle, vaan se on päätöksentekoa edeltävää valmistelua – asioiden selvittämistä tulevaa päätöksentekoa varten. YVA-menettelyssä keskeistä on tunnistaa ja sen jälkeen arvioida hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset sekä keskeinen lainsäädäntö

YVA-menettely ei ole lupaprosessi vaan luvitusta edeltävä pakollinen esivaihe. Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalue vaatii ympäristöluvan. Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisessa ympäristöluvassa käsitellään kattavasti toiminnan ympäristövaikutuksiin liittyviä keskeisiä asioita, joita ovat mm. vesistö- ja ilmapäästöt sekä melua, tärinää ja pölyämistä koskevat asiat. Lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa toimintojen sijoittelua silloin, kun alueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavaa. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavan laatimisesta vastaa Pohjois-Savon liitto.

Suunnittelualueella on voimassa Kuopion keskeisen kaupunkialueen yleiskaava vuodelta 2001. Samanaikaisesti YVA-menettelyn aikana

Kuopion kaupunki on aloittanut Heinjoen osayleiskaavan laatimisen. Hankealueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Alueelle rakennettavan infrastruktuurin toteuttaminen voi edellyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisia rakennus- tai toimenpidelupia. Nämä luvat käsittelee Kuopion kaupungin rakennusvalvontaviranomainen. Lupaharkinnan yhteydessä rakennusvalvontaviranomainen varmistaa muun ohessa sen, että kaavoitukselliset edellytykset rakentamiselle ovat olemassa.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaiset, mahdollisesti tarvittavat luvat selviävät vasta, kun alueelta on tehty luontoselvitys.

Pelastuslailla (379/2011) on säädetty mm. pelastussuunnitelmien laatimisvastuista sekä eri viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välisestä yhteistyöstä. Kuopio kuuluu Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimialueeseen.

YVA-menettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa

YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. YVA-lain 13 §:n 2 momentin mukaisesti hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

YVA-lain 5 §:n 1 momentin mukaisesti yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan sekä hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi. Kuten jo todettu, on Kuopion kaupunki samanaikaisesti tämän YVA-menettelyn kanssa aloittanut osayleiskaavahankkeen, jonka tavoitteena on mahdollistaa Heinjoen alueen käyttäminen kaupungin ylijäämämaiden läjitysalueena. Yleiskaavaprosessissa on tarkoitus hyödyntää YVA-menettelyssä syntyvää tietoa. Lisäksi mm. kaavoitusta ja YVA-menettelyä koskevat nähtävilläpitoaikataulut sekä yleisötilaisuudet pyritään toteuttamaan samanaikaisina. Kaavoittajalle on varattu mahdollisuus osallistua YVA-menettelyyn liittyviin kokouksiin. Yhteysviranomaisella puolestaan on mahdollisuus osallistua mm. kaavaa koskeviin viranomaisneuvotteluihin.

Osayleiskaavan lisäksi tiedossa ei ole muita hankkeita tai menettelyitä, joihin YVA-menettely tulisi yhteensovittaa.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Pohjois-Savon ELY-keskus on kuuluttanut YVA-menettelyn aloittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointiohjelman nähtävilläolosta Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 3.4. - 3.5.2017 välisenä aikana. Kuulutus on julkaistu Kuopion alueella yleisesti leviävässä lehdessä (Savon Sanomat) 1.4.2017. Edellä mainittujen lisäksi ELY-keskus on tiedottanut YVA-menettelyn alkamisesta 28.3.2017 lehdistötiedotteella ja omilla verkkosivuillaan www.ely-keskus.fi/pohjois-savo.

Arviointiohjelma on ollut nähtävänä 3.4.2017 lähtien Kuopion valtuustotalolla (os. Suokatu 42) sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksessa (os. Kallanranta 11, Kuopio). Tämän lisäksi ohjelmaan on voinut tutustua jo 31.3.2017 lähtien Internetissä osoitteessa www.ymparisto.fi/heinjoenlajitysalueyva.

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja ja mielipiteitä 3.5.2017 mennessä.

Hanketta ja YVA-menettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Hiltulanlahden koululla (Sormulantie 6, 70870 Hiltulanlahti) 5.4.2017.

Yhteenveto yhteysviranomaiselle toimitetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Pohjois-Savon ELY-keskukselle toimitettiin arviointiohjelmasta yhteensä neljä lausuntoa. Pohjois-Savon ELY-keskus toimittaa kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle tämän lausunnon liitteinä. Hankkeesta vastaavan tulee tutustua lausuntoihin ja mielipiteisiin kokonaisuudessaan sekä ottaa niissä esille tulevia asioita tarpeellisilta osin huomioon ympäristövaikutusten arviointia ja hankesuunnittelua tehdessään. Alkuperäisiin lausuntoihin ja mielipiteisiin perehtyminen on tärkeää myös sen vuoksi, että seuraavassa esitetään joiltakin osin tiivistetyt versiot mielipiteistä/lausunnoista.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen sisältö oli yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan seuraava:

Liikennevirasto toteaa lausunnossaan, että hankealue sijoittuu Kuopio-Kouvola -junaradan välittömään läheisyyteen. Rataosalla tulee varautua kaksoisraiteeseen. Lisäraiteen tarkemmasta sijoittumisesta ei ole tehty päätöstä, joten hanke tulee suunnitella siten, että radan molemmille puolille varataan tilaa lisäraiteelle 30 metriä nykyisen radan keskilinjasta. Liikenneviraston näkökulmasta olennaisinta on varmistua siitä, ettei hankkeella ole haitallisia vaikutuksia radan perustuksiin eikä kuivatusolosuhteisiin. Liikennevirasto pitää arviointiohjelmassa esitetyn geoteknisen selvityksen laatimista tärkeänä. Liikennevirasto toteaa, että täyttäjien vaikutus radan stabiliteettiin ja painumiseen tulee tarkastaa Liikenneviraston suunnitteluohjeiden mukaisesti geoteknisen

asiantuntijan toimesta. Tarkastelujen tulee perustua alueella tehtyihin pohjatutkimuksiin. Koska täyttöjä toteutetaan ja painumista tapahtuu usean vuoden aikana, radan stabiiliteettia tulee seurata. Seurantaohjelmasta voidaan päättää sen jälkeen, kun edellä esitetyt geotekniset tarkastelut ovat valmistuneet. Liikennevirasto toteaa lisäksi, että hanke tulee toteuttaa siten, ettei täyttötoimenpiteistä aiheutuva pölyäminen aiheuta haittaa radalle tai sen liikennöinnille. Ratalain mukainen 30 metrin suoja-alue, on radan kunnossapitoa varten: tällä alueella radanpitäjällä on oikeus poistaa kasvillisuutta tarvittaessa eikä suoja-alueella saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta voi aiheutua vaaraa rautatieliikenteen turvallisuuden taikka haittaa radanpidolle. Lisäksi Liikennevirasto toteaa lausunnossaan että liikennevaikutusten arviointi on riittävä maantieliikenteen osalta.

Hiltulanlahden kyläyhdistys ry esittää lausunnossaan, että läjitysalueetta ei sijoiteta alueelle lainkaan tai vain pienimuotoisessa laajuudessa. Kyläyhdistys toteaa, että toiminnan jatkuessa 10-20 vuotta, pintaveden huononeminen heikentää Hiltulanlahden virkistyskäyttöä kohtuuttoman pitkän ajan. Pystyykö Hiltulanlahti toipumaan pitkästä päästökaudesta, veden vaihtuminen ollessa vähäistä. Kyläyhdistys tiedustelee myös Hiltulanlahden veden ja sedimentin laatua ja ekologista tilaa. Kyläyhdistys epäilee tuhkanläjityksen tuoneen Hiltulanlahteen sinne kuulumatonta ainesta. Tuhkanläjityksen alkuvaiheessa Heinjoen vesi on ollut ajoittain vaahtoavaa ja oranssia. Suuri huoli on, että maankaatopaikka tuo Heinjokeen lisää päästöjä, jotka joutuvat Hiltulanlahteen huonontaan sen tilaa. Kyläyhdistys kysyy myös Hiltulanlahden rehevöitymisestä ja mahdollisten typpi- ja fosforipäästöjen vaikutusta tähän. Lievästi pilaantuneiden maiden läjittämiselle kyläyhdistys esittää uusimpia ja tiukimpia ohjearvoja maa-ainesten puhtaudelle. Kyläyhdistys kysyy sijoitetaanko alueelle lunta tai hiekoitushiekkaa, jonka raskasmetalli- ja haitta-ainepitoisuudet lienevät korkeita sekä kuinka varmistetaan, ettei vesi valuessaan vie haitta-aineita mukanaan.

Hiltulanlahden kyläyhdistys vetoaa, että sijoituspaikalle etsitään uusia vaihtoehtoja ja vertailu tehdään kaikkien paikkojen kesken. Maankaatopaikka ja sitomattomat maamassat aiheuttavat uhkaa vesistöille. Lisääntymässä olevat sään ääri-ilmiöt lisäävät maa-aineksen huuhtoutumista puroon jo rakentamisen aikana. Yhdistyksen mukaan huuhtoutumista on tapahtunut jo tuhkanläjityksen aikana pilaten Heinjoen ja Hiltulanlahden vettä ja pohjaa. Lisäksi kuorma-autoliikenne lisää melua ja pienhiukkasia ilmaan ja tuo vaaratilanteita koululaisten liikkumiselle. Maa-aineskasa saattaa myös kimmottaa ampumaradan ja moottoriurheiluradan ääniä ympäröiville asuinalueille ja äänimaailman muuttuminen pitäisikin tutkia erikseen. Hiltulanlahden kyläyhdistys esittää, että paikkavaihtoehtona tulisi selvittää Vanuvuoren aluetta ja esimerkiksi Jätekukon mahdollisuuksia ottaa maa-aines vastaan

hyötykäyttöön. Lisäksi ylijäämämaita voisi hyötykäyttää moottoritien meluvalleihin. Tämä olisi ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävä kehityksen mukaista.

Pohjois-Savon pelastuslaitos toteaa lausunnossaan, että maa-aineksen puhtauden valvonnasta ei arviointiohjelmassa ole mitään mainintoja, ainoastaan alueen käyttöä koskevassa osassa mainitaan, että läjitysalueelle sijoitetaan puhtaita maa-aineksia. Arviointiohjelman mukaan alueelle saadaan sijoittaa runsaasti maita erilaisista rakennushankkeista, jotka voivat sisältää jopa saastunutta maa-ainesta. Pelastuslaitos edellyttää, että läjitysalueelle ajettavan maa-aineksen puhtautta tulee valvoa koko sen ajan, kun läjitysalue on käytössä.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toteaa lausuntonaan, että museolla ei ole arviointiohjelman arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta huomautettavaa.

Edellä mainittujen lausuntojen lisäksi yhteysviranomaisen on huomionut tätä lausuntoa valmistellessaan myös hankkeen yleisötilaisuudessa 5.4.2017 esille nousseita huomioita Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalueen ympäristövaikutuksista.

Yhteysviranomaisen lausunto

Kannanotto arviointiohjelman riittävyyteen

Pohjois-Savon ELY-keskus yhteysviranomaisena toteaa, että Kuopion kaupungin ympäristövaikutusten arviointiohjelma täyttää YVA-laissa ja -asetuksessa arviointiohjelmalle asetetut sisältövaatimukset. Arviointiohjelmasta saa riittävän kokonaiskuvan hankkeesta sekä tulevasta ympäristövaikutusten arvioinnista. Ympäristön nykytila on ohjelmassa kuvattu tarpeellisessa määrin. Myös keskeiset arvioitavat vaikutukset on tunnistettu ja kuvattu.

Arviointiohjelma on YVA-menettelyn ensimmäisen vaiheen asiakirja. Näin ollen arviointiohjelmassa keskeistä on kuvata hanke, sen suunnitellut toteuttamisvaihdot, perustiedot ympäristön nykytilasta sekä se, mitä ympäristövaikutuksia YVA-menettelyssä tullaan selvittämään ja kuinka arviointia aiotaan tehdä. Tulevan vaikutustenarvioinnin tulee perustua arviointiohjelmalla ja yhteysviranomaisen siitä antamaan lausuntoon. Tässä yhteysviranomaisen lausunnossa esitetään täsmennyksiä ja lisäyksiä arviointiohjelmalla. Lisäksi tuodaan esille sellaisia seikkoja, joita ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on arvioinnissa erityisesti painotettava.

Yksityiskohtaiset kannanotot arviointiohjelman sisältöön

Hankekuvaus, vaihtoehdot ja niiden käsittely

Hankekuvauksesta saa selkeän kuvan suunnitellusta hankkeesta ja sen sijainnista. Hyvin yleiselle tasolle jää kuvaus haitta-ainepitoisuuksiltaan alemmat ohjeavot alittavien maiden sijoittamisesta ja siihen liittyvästä arvioinnista. Arviointiselostuksessa tulee pyrkiä avaamaan tätä puolta enemmän, esimerkiksi arvioimalla massamääriä ja tuomalla asia esille myös suunnittelun periaatteissa (lajitetaanko massat samaan paikkaan vai sekaisin ym.).

Hankevaihtoehdoissa ei ole esitetty vaihtoehtoista sijoituspaikkaa. Tätä on perusteltu viitaten vuonna 2009 tehtyyn selvitykseen ja viime aikojen kaavaselvityksiin ja maankäyttöpaineisiin vedoten. Perusteluissa on tuotu hyvin esille, miksi aikaisemmassa selvityksessä mainitut vaihtoehtoiset paikat eivät ole nykyoloissa mahdollisia läjitysalueen sijoituspaikkoja. Tämän vuoksi hankevaihtoehtona voidaan hyväksyä nollavaihtoehdon lisäksi vain Heinjoen alueelle suunniteltu läjitysalue.

ELY-keskus huomauttaa, että kun kyseessä on jätteen loppusijoituspaikka, tulee arviointiselostuksessa arvioida sitä, kuinka jätelain mukainen etusijajärjestys toteutuu hankkeessa. Etusijajärjestyksen mukaan jätteen loppusijoittaminen on viimeinen vaihtoehto, mikäli muut vaihtoehdot (esim. jätteen hyötykäyttö) eivät ole mahdollisia. Arviointiselostuksessa tulee käydä ilmi etusijajärjestyksestä tukevat periaatteet, jonka mukaan massoja sijoitetaan maanlajitysalueelle. Kuinka hankevastaava varmistaa, että alueelle sijoitetaan vain hyötykäyttöön kelpaamattomia maamassoja? Ensisijaisesti tulee varmistaa, että ylijäämät ohjautuvat mahdollisuuksien mukaan hyötykäyttöön ja kaatopaikalle sijoitetaan vain sellaisia massoja, joille ei ole osoitettua hyötykäyttökohdetta. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarpeen olisi myös tarkastella, voidaanko kaatopaikalle sijoitettuja massoja myöhemmin ottaa kaatopaikalta ja hyödyntää maarakentamisessa. Eli voisiko aluetta hyödyntää maa-ainesten materiaalipankkina? Mikäli se olisi mahdollista, tulisi arviointiselostuksessa huomioida myös materiaalipankkitoiminnan vaikutukset ympäristöön.

Hankevastaava esittää, että nykyisten alueiden läjitystoimintaa jatketaan vielä vuoden verran ja tuhkanlajitystä ainakin viiden vuoden ajan. Näin ollen uusi läjitysalue ei toimisi samaan aikaan nykyisten läjitysalueiden kanssa. Tästä johtuen ELY-keskus esittää, että nollavaihtoehtona tulisi arvioida nimenomaan sitä tilannetta, kun nykyinen maanlajitys on loppunut eikä uutta aluetta toteuteta. Esimerkiksi liikennevaikutusten arvioinnissa nollavaihtoehtona tulee pitää tilannetta, jossa nykyiset läjitysalueet eivät ole käytössä.

Arvioinnissa tulee lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että kahden eri kokoluokkaa olevan läjityksen keskinäinen ympäristövaikutusten ero saadaan selvitettyä.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Alueen ympäristön tilaa on kuvattu ohjelmavaiheessa varsin kattavasti. Luontoympäristön osalta kuvaus on yleispiirteinen. Luontoselvityksessä luontoympäristön arvot selvitetään tarkemmin. Hankealue sijaitsee eteläboreaalaisella vyöhykkeellä. Tämä on syytä korjata tekstiin. Soiden osalta on syytä tarkistaa ko. vyöhykkeen oikeellisuus. Perustettujen luonnonsuojelualueiden osalta tiedot eivät ole kaikilta osin ajantasaiset.

Selostusvaiheeseen tulee lisäksi liittää ohjelmasta puuttuvat tiedot pintavesistä (sedimenttitutkimukset, rehevöitymisen tila). Rehevöitymisen kuvauksessa voisi vedenlaatutietojen lisäksi hyödyntää myös ilmakuva-aineistoa, mikäli sitä on saatavilla. Myös arvio Heinjoen kalastosta on tarpeen esittää, vaikkakaan koekalastukset eivät liene tarpeellisia.

Koska Heinjoen alueella on jo nykyisellään varsin samankaltaista läjitystoimintaa kuin nyt suunnitellussa hankkeessa, tulisi selostusvaiheessa pystyä kuvaamaan millaisia muutoksia läjitystoiminta on aiheuttanut vesistön nykytilaan.

Pohjavesiin liittyen ohjelmassa ei ole esitetty tietoja lähialueella olevista talousvesikaivoista. Tämä tieto tulee selvittää arviointivaiheessa.

Vaikutusten selvittäminen ja vaikutusalueen rajaus

Vaikutusten selvittäminen voidaan tehdä arviointiohjelmassa esitetyllä tavalla tämä yhteysviranomaisen lausunto huomioiden. Erityisten arviointikohteiden tunnistamiseksi hankkeesta vastaavan tulee myös tutustua tämän lausunnon liitteenä oleviin muihin lausuntoihin ja mielipiteisiin sekä yleisötilaisuudessa esitettyihin kannanottoihin.

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että vaikutusarvioinnissa keskitytään erityisesti toiminnan aikaisiin vaikutuksiin huomioiden kuitenkin myös perustamisen ja toiminnan jälkeisen ajan vaikutukset. Keskeistä niin melu-, pöly- ja vesistö päästöjenkin suhteen on toiminta-aika, jossa tässä hankkeessa arvioidaan olevan enimmillään noin 20 vuotta.

Ympäristövaikutusten tarkasteltava alue koostuu kahden kilometrin halkaisijaltaan olevasta lähivaikutusalueesta. Lisäksi vesistövaikutuksia tarkastellaan Hiltulanlahden purkupaikkaan asti ja liikennevaikutuksia moottoritie liittymään asti. Myös maisemavaikutuksia tarkastellaan lähivaikutusalueen ulkopuolella. ELY-keskus pitää esitettyä vaikutusaluetta sen laajennuksineen perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Melun arviointitapa jää arviointiohjelmassa epäselväksi. Melutasoa verrataan valtioneuvoston päätökseen melutason ohjeistoista. Koska läjitys tapahtuu esitetyissä toteutusvaihtoehdoissa kasoihin, joiden korkeustaso on nykyistä meluvalleihin läjittämistä huomattavasti korkeammalla, ELY-keskus esittää, että meluvaikutukset arvioidaan

mallintamalla. Melun arvioinnissa tulee ottaa huomioon yhteisvaikutus alueen muiden toimintojen kanssa.

Pölypäästöjen arvioimisessa tulee kiinnittää huomioita erityisesti läjitysalueita lähimpänä olevalle asutukselle aiheutuvan pölyn arviointiin ja keinoihin, joilla pölyämistä voidaan vähentää. Liikenteen ja sen seurauksena tielle kulkeutuvan maa-aineksen pölyämisvaikutuksista on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan paras tietämys tiestöä lähinnä olevilla asukkailla. Lisäksi nykyiset liikennemäärät pysyvät jatkossakin samansuuruisina. Tästä syystä ELY-keskus esittää, että osana liikenteen aiheuttamaa pölyämistä ja sen haitallisuutta selvitetään haastattelemalla alueen asukkaita. Myös mallintamista tulee harkita. Pölypäästöjen vähentämisen keinoina tulee pohtia ainakin erilaisia läjittämiseen liittyviä hyviä käytänteitä sekä läjitysalueelle johtavan tien asfaltointia tai kuorma-autojen renkaiden pesua.

Geotekniset selvitykset tulee laatia viimeistään ympäristölupahakemusvaiheessa. Selvityksiä laadittaessa hankevastaavan tulee olla riittävässä yhteydessä Liikennevirastoon ja suunnittelussa tulee ottaa huomioon Liikenneviraston lausunnossaan esittämät seikat. Lausunnossa mainittu suoja-alue tulee ottaa huomioon alueen suunnittelussa myös mahdollisen kaksoisraiteen toteutuessa.

Luonnonympäristövaikutukset

Luontoympäristön osalta vaikutukset selviävät vasta, kun alueelta on tehty luontoselvitys. Heinjoen osalta on muun ohella varmistettava, että alueeseen tulee riittävä suojavyöhyke ja että maamassat eivät kulkeudu jokeen.

Pohjavesiriskien osalta ELY-keskus toteaa, että arviointi lähimmän pohjavesialueen osalta on tarpeeton, koska pohjavesialue sijaitsee yli kahden kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Sen sijaan ELY-keskus esittää, että arviointiselostuksessa esitetään arvio hankkeen vaikutuksista lähiympäristön talousvesikaivojen veden laatuun ja veden riittävyyteen. Lisäksi tulee kartoittaa alueella olevat lähteet, lähteiköt sekä tihkupinnat ja arvioida hankkeen vaikutukset näihin. Mikäli vaikutukset ovat mahdollisia, tulee jatkossa järjestää myös näiden kohteiden seuranta. ELY-keskus esittää, että ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä selvitetään lisäksi pohjaveden havaintoputkien asentamisen tarve.

Vaikutukset pintavesiin on hankkeen yksi keskeisistä ympäristövaikutuksista. Hiltulanlahden ekologisen ja kemiallisen tilan osalta arviointiselostuksessa ilmaisua on syytä täsmentää. Hiltulanlahti on osa Kallaveden vesimuodostumaa ja vesien tila luokitellaan nykyään vesimuodostumakohtaisesti, jolloin lahtialueiden tila voi olla heikompi kuin vesimuodostuma kokonaisuudessaan. Kallaveden ekologinen tila on hyvä. Seuraava luokittelu julkaistaan vuonna 2019.

Arviointiohjelmassa jää epäselväksi, kuinka vesistövaikutuksia on tarkoitus arvioida. Kohdassa 4.4.4 todetaan toiminta-alueen hulevesistä aiheutuva mahdollinen samentava, liettävä ja rehevöittävä kuormitus sekä mahdollisten häiriö- ja onnettomuustilanteiden päästöt. Ympäristöselostuksessa nämä olisi pyrittävä yksilöimään ja kvantifioimaan paremmin.

YVA-selostuksessa tulee esittää läjitysalueelta tulevan kuormituksen osuus Hiltulanlahden valuma-alueen muusta kuormituksesta. Vaikutuksia tulee arvioida lähivesistöjen ekologiseen tilaan, kuten arviointiohjelmassa esitetään tehtävän. Tässä tapauksessa arviointitapa vaatii soveltamista tähän tilanteeseen, jossa Heinjoki ei ole vesienhoitolain mukainen vesimuodostuma eikä Hiltulanlahdenkaan osalta voi tarkastella vaikutusta koko vesimuodostuman, Kallaveden, tasolla vaan vaikutuksia nimenomaan Hiltulanlahdessa. Kyseeseen tulee siis vaikutusarviointi Heinjoen ja Hiltulanlahden vedenlaatuun, vesien biologiaan ja pohjan laatuun erilaisissa hydrologisissa ja kuormitustilanteissa sekä mahdollisissa poikkeustilanteissa.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös yhteisvaikutukset tuhkevalla kansalla. Vaikutusarvioinnissa tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan Hiltulanlahden sedimenttitutkimuksia. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että sedimenttitutkimuksen lisäksi olemassa on pohjaeläinaineistoa vuosilta 2002, 2007 ja 2014. Kaksi viimeisintä näistä löytyy ympäristöhallinnon ylläpitämästä pohjaeläintietokannasta (Pohje).

Arvioinnissa tulee esittää suunnitelma siitä, kuinka alueella muodostuvat valumavedet käsitellään. Arvioinnissa tulee esittää keinoja, joilla etenkin hienoaineksen kulkeutumista veteen saadaan estettyä. Lisäksi on huomioitava erilaisten ääri-ilmiöiden (esim. rankkasateet) vaikutukset vesistökuormitukseen ja toimet, joilla vaikutuksia voidaan ennaltaehkäistä. ELY-keskus huomauttaa, että Heinjoki on virtaamaltaan varsin pieni virtavesi, jossa liikkuu mahdollisesti kalaa ja muuta eliöstöä. Pienten virtavesien kestokyky esimerkiksi äkillisen kiintoainekuormituksen suhteen on rajallinen. On erittäin tärkeää, että läjityksen aiheuttamat riskit saadaan hallittua myös poikkeuksellisten sääolojen aikana.

Arvioinnissa tulee myös ottaa huomioon hankkeen vaikutus Heinjoen virtaamiin. Keskeinen kysymys on, että voiko läjitysalueen perustaminen lisätä Heinjoen tulvimista, kun esimerkiksi vesiä pidättävät suoalueet otetaan läjitysaluekäyttöön. Nykyiselläänkin Heinjoki tulvii ajoittain. Näin ollen myös Heinjoen tulvien vaikutuksia maankaatopaikan rakenteisiin tulee arvioida.

Arviointiselostuksessa tulee käyttää virallisia havaintopaikkojen nimistöä (esim. Heinjoki Vn1 ja Heinjoki Vn2), koska näillä nimillä tulokset löytyvät julkisesta Vesla-rekisteristä. Kappaleessa 3.8.5 esitetty viimeinen näyttekerta on tehty 12.10.2016. Lisäksi taulukosta 4 puuttuu osan

vedenlaatuparametrien keskiarvotiedot, vaikka tuloksia ko. ajanjaksolta on saatavilla. Tietolähteinä tulee mainita ympäristöhallinnon rekisterit.

ELY-keskus esittää, että arviointiselostuksessa tulee esittää ainakin pääpiirteiltään pintavesien seurantaohjelma, joka perustuu ympäristövaikutuksiin.

Muuta huomioitavaa

ELY-keskus pitää hyvänä tapana hankkeen haitallisten vaikutusten vähentämiskeinoissa esitettyä vaiheistusta, jossa puustoa poistetaan vaiheittain ja läjitysalueiden maisemointi toteutetaan sitä mukaa kun osat alueet täyttyvät.

Arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja esitystapaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Karttojen lisäksi on käytettävä myös muita havainnollistavia esitystapoja siten, että arvioinnin keskeiset tulokset selviävät selostuksesta myös muille kuin ao. alan asiantuntijoille. Karttojen ja kuvien laatuun on kiinnitettävä huomiota.

Arviointiselostuksesta on laadittava havainnollinen tiivistelmä ja se on toimitettava ELY-keskukselle osana arviointiselostusta.

Yhteenveto

Pohjois-Savon ELY-keskus yhteysviranomaisena toteaa, että Kuopion kaupungin Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelma täyttää YVA-laissa ja -asetuksessa arviointiohjelmalle asetetut sisältövaatimukset.

Tulevassa arvioinnissa erityistä huomiota on kiinnitettävä toiminnan aiheuttamiin melu-, pöly- ja vesistövaikutuksiin. Keskeistä on melun arviointi mallintamalla sekä vesistövaikutusten arviointi ottaen huomioon tässä lausunnossa esiin tuodut seikat. Tärkeää on myös, että YVA-menettelyssä etsitään mahdollisuuksia haitallisten vaikutusten vähentämiseen.

ELY-keskus edellyttää, että Kuopion kaupunki kiinnittää hankesuunnittelussa riittävästi huomiota jätelain etusijajärjestyksen noudattamiseen siten, että maanlajitysalueelle vuosittain vietävä massamäärä on mahdollisimman vähäinen.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon nähtävilläolo

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 2.6.2017 alkaen Kuopion valtuustotalolla (Suokatu 42) sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksessa (Kallanranta 11, Kuopio). Lausunto on luettavissa myös verkossa osoitteessa www.ymparisto.fi/heinjoenlajitysalueyva.

Tämän lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskus postittaa kopion lausunnosta niille, jotka ovat arviointiohjelmasta mielipiteen esittäneet ja kirjeessä osoitetietonsa ilmaisseet. Mikäli mielipiteissä on useampia allekirjoittajia, on lausunto toimitettu vain mielipiteen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Jakelut ja maksut

Jakelu

Kuopion kaupunki (saantitodistuksin)

Lausunnon tai mielipiteen lähettäneet (kirje tai sähköposti)

Suomen ympäristökeskus SYKE (sähköposti)

Maksu

Tästä yhteysviranomaisen lausunnosta peritään **Kuopion kaupungilta** maksu, jonka suuruus on 4000 euroa.

Maksupäätös on annettu valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla ja sen määrä perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2017 (1554/2016). Ao. asetukseen sisältyvän maksutaulukon mukaan yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on 4000 euroa, jos asian käsittelyyn on käytetty 5-10 henkilötyöpäivää. Tämän hankkeen osalta käsittelyyn on käytetty yhteensä 5 henkilötyöpäivää.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Johtaja

Jari Mutanen

Ympäristöylitarkastaja

Olli Hirsimäki

LIITTEET

Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon tai mielipiteen lähettäneistä

Liikennevirasto

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Hiltulanlahden kyläyhdistys ry.

YHTEENSÄ 4 lausuntoa/mielipidettä.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument har godkänts elektroniskt

Mutanen Jari 29.05.2017 13:18